

Handelingen

22-23

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1983-1984

Vergaderingen van april 1984

VZW WANDELHEMEN

NORMALISERING WATERLOPEN IN HET HAGELANDSE
ONTBINDING JEUGDDIENST

PERSONEELSPROBLEMATIEK ADMINISTRATIEMONUMENTEN-EN
LANDSCHAPSZORG

AANVULLING WET 1971 BESCHERMING OPPERVLAKTEWATEREN

OVERNAME RIOOLWATERZUIVERINGSINSTALLATIES DOOR VVZ

HOUDING EXECUTIEVE MBT OPGESCHORT CULTUREEL AKKOORD ZUID-AFRIKA

INTERNATIONAAL OVERLEG BIJ GRENSOVERSCHRIJDEND MILIEUBELEID

VOOGDIJ VERKIEZING OCMW-RAADSLEDEN WEZEMBEEK-OPPEM

Inhoud

Nr. 22

5 april 1984
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 971

Beraadslaging van de Vlaamse Executieve
Indiening, blz. 971

Samenstelling van een commissie
Wijziging onder de vaste en plaatsvervangende leden, blz. 971

Dringende vraag (R.v.O. art. 66, 5)
Dringende vraag van de heer E. Beysen tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de ontbinding van de jeugdendienst VZW Wandelhemmen, blz. 971

Vragen (R.v.O. art. 66)
Vraag van de heer F. Geyselings tot de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, over de normalisering van waterlopen in het Hagelandse, blz. 972

Vraag van de heer D. Vervaeet tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van economie en werkgelegenheid, en de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de personeelsproblematiek bij de administratie belast met de monumenten- en landschapzorg, blz. 973

Ontwerp van decreet houdende aanvulling van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging met bijzondere bepalingen eigen aan het Vlaamse Gewest - 228 (1983-1984) - Nrs. 1 tot 3

Voorstel van decreet van de heer N. De Batselier houdende overneming van de rioolwaterzuiveringsinstallaties door de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij - 144 (1982-1984) - Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 974
Sprekers : de heren A. Van Nevel, verslaggever, N. De Batselier, J. Bosmans, M. Capoen, F. Geyselings, J. Lenssens, J. Lenssens, Gemeenschapsminister van leefmilieu, waterbeleid en onderwijs

Artikelsgewijze bespreking, blz. 981

Interpellaties (R.v.O. art. 67)
Interpellatie van de heer J. Van Elewyc tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de houding van de Vlaamse Executieve ten opzichte van het opgeschort Cultureel akkoord met Zuid-Afrika, blz. 981

Sprekers : de heren J. Van Elewyc, P. Van Grembergen, L. Vanvelthoven, K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur

Regeling van de werkzaamheden, blz. 988

Nr. 23

5 april 1984
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 989

Voorstel van decreet
Indiening en verwijzing, blz. 989

Interpellaties (R.v.O. art. 67) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer J. Gabriels tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van leefmilieu, waterbeleid en onderwijs, over de nood aan internationaal overleg op het vlak van een ruim alomvattend grensoverschrijdend milieubeleid, blz. 989

Sprekers : de heren J. Gabriels, F. Geyselings, J. Lenssens, Gemeenschapsminister van leefmilieu, waterbeleid en onderwijs

Ontwerp van decreet houdende aanvulling van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging met bijzondere bepalingen eigen aan het Vlaamse Gewest - 228 (1983-1984) - Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 995
Spreker : de heer N. De Batselier

Interpellaties (R.v.O. art. 67) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer D. Vervaeet tot mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg, over de bevoegdheidsproblematiek betreffende de voorgedij inzake verkiezing van de OCMW-raadsleden in Wezembeek-Oppem, blz. 996

Indiening van moties, blz. 999

Vakantiewensen, blz. 1000

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1000

22e vergadering

Donderdag 5 april 1984
Morgenvergadering

VOORZITTER : de heer J. Pedé

— **De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.**

— **De vergadering wordt geopend om 10 uur.**

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

H. Boel, G. Marmenout, J. Valkeniers, M. Van Herreweghe ; gezondheidsredenen.

C. De Clercq, E. De Groot, O. Meynjens, P. Peeters, M. Rutten, R. Vandekerckhove, L. Van den Brande, J. Verniers, J. Wyninckx ; buitenslands.

L. Hancké, M. Heughebaert, F. Van Steenkiste ; ambtsverplichtingen.

BERAADSLAGING VAN DE VLAAMSE EXECUTIEVE

Indiening

De Voorzitter : De volgende beraadslaging van de Vlaamse Executieve werd ingediend :

— Beraadslaging van de Vlaamse Executieve houdende machtiging tot vastlegging, ordonnanciering en be-

taling van uitgaven aan te rekenen op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 – VE/K 45.

Deze beraadslaging ligt ter inzage bij het Secretariaat van de Raad.

SAMENSTELLING VAN EEN COMMISSIE

Wijziging onder de vaste en plaatsvervangende leden

De Voorzitter : Dames en heren, door de VU-fractie wordt voorgesteld :

— in de Commissie voor ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, de heer Vervaeke als vast lid te vervangen door de heer De Mol en de heer De Mol als plaatsvervangend lid te vervangen door de heer Vervaeke.

Geen bezwaar ? **(Nee)**

Aldus is besloten.

DRINGENDE VRAAG (R.v.O. art. 66, 5)

Dringende vraag van de heer E. Beysen tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de ontbinding van de jeugddienst VZW Wandelhemen

De Voorzitter : Aan de orde is de dringende vraag van de heer Beysen tot de heer Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de ontbinding van de jeugddienst VZW Wandelhemen

De heer Beysen heeft het woord.

De heer E. Beysen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, vorige week werd de landelijk erkende en gesubsidieerde jeugddienst Wandelhemen ontbonden.

Deze organisatie, die instond voor de inrichting van vakantiecampen, laat niet alleen een schuld van enkele miljoenen frank na maar zet ook ruim 750 Vlaamse jeugdorganisaties, die via Wandelhemen een kamphuis hadden gereserveerd, in de kou.

Wetende dat Wandelhemen sedert jaren bij het Bestuur voor jeugdvorming een erkenningsaanvraag had ingediend maar slechts laatsttijdig erkend werd, zodat het gecumuleerd verlies zich opstapelde, had ik van de Minister willen vernemen :

1. welke de redenen waren voor deze laatsttijdige erkenning ;

2. wanneer de laatste inspectie door het Bestuur voor jeugdvorming bij Wandelhemen is gebeurd en welke conclusies de betrokken inspectie heeft getrokken ;

3. of er voor het Bestuur voor jeugdvorming, aan de hand van de jaarlijkse verplicht in te dienen balansen, geen mogelijkheid bestond de betrokken jeugddienst te wijzen op een ongezon-

Beysen

de financiële toestand die tot moeilijkheden zou kunnen leiden.

De Voorzitter : Minister Poma heeft het woord.

Minister K. Poma (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, in antwoord op de drie vragen die door het geachte lid werden gesteld, kan ik het volgend antwoord verstrekken.

1. De redenen voor een laattijdige erkenning.

Van een laattijdige erkenning kan niet gesproken worden aangezien het onderzoek van de erkenningsaanvraag ingediend door Wandelhemen op 4 december 1974 resulteerde in een negatief advies van het Bestuur voor jeugdvorming aan de Nederlandstalige Jeugdraad. Dit op basis van volgende motivatie : „het geheel van de werking van de jeugddienst niet de geest van eerlijkheid en openheid uitstraalt die essentieel is voor elk vormingswerk”. De Jeugdraad kon geen officieel advies uitbrengen aangezien er geen twee derde meerderheid werd behaald. De stemming gebeurde als volgt : 8 voor ; 18 tegen ; 23 onthoudingen.

Mijn achtbare voorganger, mevrouw De Backer-Van Ocken heeft toen gemeend dat deze organisatie geen erkenning kan bekomen.

De VZW Wandelhemen deed een nieuwe aanvraag op 30 december 1977. In het jaar 1978 werd het onderzoek door het Bestuur voor jeugdvorming en de Nederlandstalige Jeugdraad afgewerkt. Dit resulteerde in een bij ministerieel besluit vastgelegde erkenning vanaf 1 januari 1979.

2 en 3. Inspecties en financiële toestand van de betrokken organisatie.

Aangezien de vragen 2 en 3 nauw met elkaar verbonden zijn, zal ik deze in mijn antwoord gezamenlijk behandelen.

Het Bestuur voor jeugdvorming ontving sedert 1980 jaarlijks, zoals voorzien in artikel 5 van het koninklijk besluit van 18 september 1975, het fi-

nancieel verslag samen met het verslag van de bedrijfsrevisor. In het verslag over het jaar 1982 vermeldt de bedrijfsrevisor dat de financiële toestand precair wordt en dat in een gewone vennootschap de staat van faillissement niet veraf zou zijn.

Op 7 en 11 november 1983 is een inspectiebezoek bij Wandelhemen gebeurd, waaruit is gebleken dat diverse voor subsidiëring ingediende uitgaven in feite niet konden gesubsidieerd worden.

Eveneens werd vastgesteld dat de bestuursorganen niet conform waren aan artikel 2, paragraaf 1, punt 5 van het decreet van 22 januari 1975 en eerder een gebrekkige kadervorming was, die niet volledig overeenstemt met artikel 2, paragraaf 2, littera E, punt 4 van het decreet van 22 januari 1975.

Het Bestuur voor jeugdvorming vroeg in een schrijven van 9 december 1983 aan de vereniging Wandelhemen om het bestuur op punt te stellen vóór 15 februari 1984 en ernstig werk te maken van de vormingscursussen voor leidinggevende personen. In een schrijven de dato 13 januari 1984 aan Wandelhemen wordt door het Bestuur voor jeugdvorming gevraagd dat de bedrijfsrevisor met terugwerkende kracht vanaf 1979 de subsidieerbare uitgaven inzake huur, telefoon, vergoeding, gedetacheerden, reiskosten Benelux diende na te kijken.

Het Bestuur voor jeugdvorming nam op 11 januari 1984 hieromtrent contact met de bedrijfsrevisor.

In het verslag over 1983 van de bedrijfsrevisor werd aan de vragen van het Bestuur voor jeugdvorming de nodige aandacht besteed.

Er weze nog opgemerkt dat het Bestuur voor jeugdvorming zich enkel, conform het decreet van 22 januari 1975 en de bijhorende uitvoeringsbesluiten, dient in te laten met subsidieerbare uitgaven en niet met het rendement en de efficiëntie van de werking van erkende jeugdverenigingen. De administratie moet zich aan de voorschriften houden.

Ter illustratie geef ik eveneens een

Senator M. Capoen (VU)

overzicht van de toelagen die aan deze vereniging gedurende de laatste vijf jaar aan deze organisatie werden uitbetaald.

Voor 1979 : 1.668.625 frank ;
voor 1980 : **2.045.596** frank ;
voor 1981 : 2.673.802 frank ;
voor 1982 : 3.432.141 frank ;
voor 1983 : 3.024.068 frank.

Uit dit antwoord moge blijken dat in de loop van de voorbije vijf jaar de VZW Wandelhemen door mijn administratie steeds correct werd behandeld. De oorzaak van de ontbinding moet dus elders gezocht worden.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

VRAGEN (R.v.O art. 66)

Vraag van de heer F. Geyselings tot de heer P. Akkermans, **Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, over de nor-**

malisering van waterlopen in het Hagelandse

De Voorzitter : Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Geyselings tot de heer Akkermans, **Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud**, over de normalisering van waterlopen in het Hagelandse.

De heer Geyselings heeft het woord.

De heer F. Geyselings (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, men moet niet verlopen om te kunnen vaststellen dat onze waterlopen slecht tot in 't geheel niet worden onderhouden. Dat brengt met zich dat bij zware regenval in de lage gebieden spoedig wateroverlast optreedt. Deskundigen zien de oplossing in het rechtekken en verbreden van beken, maar vergeten daarbij het nut van grachten en sloten die zowat overal vol zitten met aangespoeld slib of zelfs werden gedempt met allerlei afval.

Om aan het overstromingsgevaar wat te doen, gaat de overheid over tot de normalisering van beken. Dit is bijvoorbeeld het geval in Hageland waar waardevolle beken en daarbij aansluitende valleien door de aanleg van wachtkommen en de kanalisatie van de meanderbeken acuut worden bedreigd.

Graag ontvang ik antwoord op de volgende vragen.

1. Over welk gebied gaat het wanneer wordt gezegd dat men in het Hagelandse aan „normalisatie” toe is ? Welke waterlopen vallen hieronder en wat zijn de plannen ?
2. Werd of wordt rekening gehouden met de ecologische waarde van dit gebied ?
3. Wat is het nut van het rechtekken van waterlopen ? Wordt wel beseft dat hiermee de „bloedsomloop” van het landschap wordt beschadigd en zulks zowel kan leiden tot overstromingen als tot uitdroging van de aanpalende gronden ?
4. Wat gaan deze werken uiteindelijk kosten en wie of wat zal hieruit het meeste voordeel halen ?

De Voorzitter : Minister Akkermans heeft het woord.

Minister P. Akkermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, het geachte lid doelt klaarblijkelijk op het gebied dat via de waterlopen „De Winge”, „De Grote Motte” en „De Grote Laak” afwatert. Een gespecialiseerd studiebureau is inderdaad sinds 1982 in opdracht van het Vlaamse Gewest bezig met een studie van de verbetering van de waterbeheersing in het stroomgebied van voornoemde waterlopen. Volgens het voorontwerp, dat in de loop van het najaar 1983 is ingediend en thans in onderzoek is bij de Landelijke Waterdienst, zou de verbetering van de waterbeheersing in hoofdzaak tot stand worden gebracht door het aanleggen van een tiental wachtbekkens, zowel op de boven- als op de benedenloop, voor het tijdelijk bergen van hoogwaterdebieten ; aan de bedding en het tracé van de waterlopen zou nagenoeg niets gewijzigd worden.

Op zijn tweede vraag kan ik antwoorden dat bij de studie van de verbeteringswerken uiteraard rekening wordt gehouden met de ecologische waarde van het gebied. Om ongewenste gevolgen voor het leefmilieu te voorkomen, wordt het ontwerp van de werken ecologisch begeleid door de in die materie bevoegde afdeling van de Katholieke Universiteit Leuven.

Wat zijn derde vraag betreft, zijn de – zoals hiervoor reeds werd geponneerd – voorgenomen werken zodanig opgevat dat ze nagenoeg geen wijziging van de bedding of het tracé van de waterlopen tot gevolg zullen hebben. De vraag van het geachte lid betreffende het nut van het rechtekken van waterlopen lijkt mij hier dus irrelevant te zijn.

Op de vierde vraag kan ik antwoorden dat de kostprijs van de werken op zowat 200 miljoen frank wordt geraamd.

De werken zullen vooral ten goede komen aan de bewoners van sommige in de valleien van de betrokken waterlopen gevestigde woongebieden, waar zich thans geregeld overstromingen voordoen.

De Voorzitter : Het incident is geslo-

ten.

Vraag van de heer D. Vervae tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van economie en werkgelegenheid, en de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de personeelsproblematiek bij de administratie belast met de monumenten- en landschapszorg

De Voorzitter : Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Vervae tot de heer Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van economie en werkgelegenheid, en de heer Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de personeelsproblematiek bij de administratie belast met de monumenten- en landschapszorg.

Op deze vraag zal Minister Poma mede namens Minister Geens, die buitenslands is, antwoorden.

De heer Vervae heeft het woord.

De heer D. Vervae (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, op dit ogenblik wordt aan de totstandkoming en opvulling van de personeelsformatie van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap gewerkt. Vanuit bepaalde kringen wordt hierbij gevreesd dat wanneer voor de oprichting van deze formatie examens zouden worden uitgeschreven, de tewerkgestelde werkløzen hieraan niet zouden mogen deelnemen.

Voor de administratie belast met de monumenten- en landschapszorg, meer nog dan voor andere administraties, kan dit een handicap zijn omdat sinds 1975 een 60-tal tewerkgestelde werkløzen ingeschakeld werden in het beleid. Het aantal personeelsleden voor monumenten- en landschapszorg werd in 1983 met meer dan 50 verminderd, zodat nu slechts een absoluut minimum overblijft.

Vervaat

Daarenboven bestaat de vrees dat in de huidige opvangformatie onvoldoende rekening zou gehouden worden met het feit dat in het vroegere Ministerie van Nederlandse cultuur heel wat personeelsleden werkzaam waren met een zwak juridisch statuut, zoals BTK, contractueel medewerker, tewerkgestelde werkloze.

Sinds vele jaren zetten deze mensen zich evenwel in, zonder zekerheid van betrekking en zonder behoorlijke vergoeding, voor de dienstverlening. Hun aanwezigheid blijft absoluut vereist voor de dienstverlening, gezien de beperktheid van de huidige formatie.

Mijn vragen zijn de volgende.

1. Is de vrees die in kringen van monumenten- en landschapszorg inzake personeelspolitiek leeft, gewettigd of niet ?
2. Op welke wijze zal aan de vraag om de sinds 1975 tewerkgestelde werklozen „op te vangen”, tegemoet gekomen worden ?
3. Uit hoeveel personeelsleden zal de op te richten formatie bestaan ? Hoe groot zal de opvangformatie zijn ?
4. Welke garanties kunnen beide Ministers geven opdat de belangen van de administratie voor monumenten- en landschapszorg bij de uitbouw van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ten volle beveiligd worden ?
5. Zal de nodige informatie tijdig aan de betrokken personeelsleden gegeven worden, zodat de onrust die thans heerst, wordt weggeremd ?

De Voorzitter : Minister Poma heeft het woord.

Minister K. Poma (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, iedereen die tewerkgesteld is bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, in om het even welke hoedanigheid, heeft overeenkomstig artikel 87, paragraaf 3 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen het recht om deel te nemen aan de vergelijkende examens voor de toegang tot de vaste betrekkingen in

overheidsdienst.

Thans wordt met bekwame spoed werk gemaakt van de opstelling van de nieuwe personeelsformatie. Deze zal rekening houden met het noodzakelijk evenwicht tussen de functionele noden en de budgettaire middelen van het departement. Ik hoop het desbetreffend besluit eerstdaags aan de Vlaamse Executieve te kunnen voorleggen, na het advies te hebben ingewonnen van de directieraad, de syndicale raad van advies en van de Inspectie van Financiën.

Er wordt eveneens ernstig werk gemaakt van een ontwerp-decreet waarbij personen die ten precaire titel bij het departement zijn tewerkgesteld op een geobjectiverde wijze kunnen toetreden tot de vaste betrekkingen.

Het zal aan de Vlaamse Raad toekomen, de grenzen van deze operatie vast te leggen met kennis van alle elementen van het dossier.

Het spreekt vanzelf dat de betrokken personeelsleden tijdig alle ter zake nuttige en nodige informatie zullen bekomen.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanvulling van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging met bijzondere bepalingen eigen aan het Vlaamse Gewest
— 228 (1983-1984) — Nrs. 1 tot 3

VOORSTEL VAN DECREET van de heer N. De Batselier houdende overneming van de rioolwaterzuiveringsinstallaties door de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij
— 144 (1982-1983) — Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De Voorzitter : Aan de orde zijn het ontwerp van decreet houdende aanvulling van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlak-

tewateren tegen verontreiniging met bijzondere bepalingen eigen aan het Vlaamse Gewest en het voorstel van decreet van de heer De Batselier houdende overneming van de rioolwaterzuiveringsinstallaties door de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij, die door de Commissie in samenhang werden behandeld, met dien verstande dat het ontwerp van decreet als basis voor de bespreking werd genomen. Wij volgen hier dezelfde werkwijze.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Van Nevel, verslaggever, heeft het woord.

De heer A. Van Nevel, verslaggever (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, mijn betoog zal bondig zijn, zoals ook de tekst van dit decreet beknopt is, maar niet zonder belang, vooral voor de betrokken gemeenten.

Het ontwerp van decreet houdende aanvulling van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging met bijzondere bepalingen eigen aan het Vlaamse Gewest, werd besproken in de Commissie voor leefmilieu en waterbeleid op 6 maart 1984.

Het voorstel van decreet van collega De Batselier, houdende overneming van de rioolwaterzuiveringsinstallaties door de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij, werd samen met dit ontwerp van decreet behandeld.

Dit ontwerp van decreet heeft tot doel de wettelijke basis in te voeren waarbij het mogelijk wordt dat de waterzuiveringsmaatschappijen het beheer voeren over alle waterzuiveringsinstallaties in het Vlaamse land.

De besprekingen in de Commissie voor leefmilieu en waterbeleid werden ingeleid door een uiteenzetting van Gemeenschapsminister Lenssens.

De Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij, opgericht in oktober 1981 en operationeel geworden in de tweede helft van 1982, heeft als belangrijke opdracht de rioolwaterzuiveringsstations te bouwen en te exploiteren. Dit was reeds in 1971 door de wetgever zo bepaald. De enkele zuiveringsstations

Van Nevel

die toen door de gemeenten en intercommunales waren gebouwd en het beperkt aantal daarbij betrokken personeelsleden vor de exploitatie, zouden op vrij eenvoudige wijze overgenomen worden door de waterzuiveringsmaatschappijen.

De waterzuiveringsmaatschappij Kustbekken was reeds opgericht op 16 juni 1975 en bij koninklijk besluit van 13 januari 1978 werden de voorwaarden van overname van de installaties bepaald. De Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij werd pas operationeel in de tweede helft van 1982 en ondertussen zijn meerdere zuiveringsinstallaties door gemeenten of intercommunales gebouwd of in opbouw, in totaal 91. Die investeringen werden vanaf 1976 met 100 procent betaald door de overheid.

De exploitatie van de stations is momenteel in handen van de WZK in West-Vlaanderen, een gedeelte in Oost-Vlaanderen en bij de gemeenten en intercommunales voor de rest van het Vlaamse Gewest.

Bij deze laatste zijn meer dan 130 personen tewerkgesteld voor onderhoud en exploitatie. Bovendien zijn een aantal personen tewerkgesteld bij gemeenten en intercommunales waarvan de zuiveringsinstallatie nog in de ontwerpfase is.

Zoals de overname van de installaties door de VWZ een absolute noodzaak is om het waterzuiveringsbeleid op een gecoördineerde manier te voeren, zo is ook de overname van het exploitatiepersoneel een absolute vereiste om de infrastructuur op een continue wijze verder te kunnen beheren. Nochtans is een eenvoudige overname van het personeel niet zonder moeilijkheden te realiseren.

Het gemeentelijk en intercommunaal personeel bezit alle mogelijke verschillende statuten, zowel administratief als geldelijk.

Om die reden is het niet mogelijk een algemeen geldende regeling uit te vaardigen en dient als het ware geval per geval geregeld.

Tijdens de bespreking geeft de Ge-

meenschapsminister uitleg over de activiteiten van de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij sinds haar oprichting in 1981. Daaruit blijkt dat de VWZ vanaf 1 februari 1983 moet optreden als bouwheer voor alle werken inzake afvalwaterzuivering.

Ondertussen heeft de VWZ onderhandelingen gevoerd met de betrokken gemeenten en reeds overeenkomsten gesloten met verschillende gemeenten. De VWZ heeft verder installaties overgenomen van die gemeenten, met de lasten daaraan verbonden, inzake financiering, lening, personeel en dergelijke meer.

Het probleem van de gemeenten die zelf initiatieven namen en waterzuiveringsinstallaties bouwden zogezegd voor 100 procent gesubsidieerd maar tot de vaststelling kwamen dat er 15 à 20 procent meerkosten waren, veroorzaakt door prefinanciering en niet betaalde kosten, werd besproken.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat dit probleem zich voor alle gesubsidieerde werken geldt. Een toelage is geen recht maar een gunst van de overheid. Onverwachte kosten, zoals eigen prefinanciering door de gemeenten omwille van het uitblijven van de subsidie om reden van materiële vertraging, worden door de waterzuiveringsmaatschappijen niet overgenomen tenzij de prefinanciering ontstaan na 1 januari 1983.

De heer De Batselier wijst op de tekst van zijn voorstel van decreet houdende overneming van de rioolwaterzuiveringsinstallaties door de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij, Stuk 144 - nr. 1. Met dit voorstel wil hij ten aanzien van de punten en problemen hier aangehaald, juist duidelijkheid bekomen.

Waar paragraaf 1 van artikel 2 van het ministeriële ontwerp beoogt „kosteloos afstand te doen door openbare besturen, instellingen van openbaar nut... van roerende en onroerende goederen”, preciseert de indiener in zijn voorstel wat daaronder verstaan wordt, met name zowel voor de rioolwaterzuiveringsinstallaties in bedrijf als voor de in opbouw zijnde rioolwaterzuiveringsinstallaties :

a. de werken, behorende tot genoemde installaties ; de rioolgemalen ; de bufferbekkens en de aan- en afvoercollectoren ;

b. de uitrustingsgoederen, eigen aan deze installaties en werken ;

c. de terreinen op of onder dewelke genoemde installaties gebouwd worden, of die dienstig zijn voor hun exploitatie ;

d. de bescheiden met betrekking tot het bouwen en de exploitatie van genoemde installaties, alsmede voor de verwerving der terreinen.

Wat de door de indiener aangehaalde preciseringen betreft antwoordt de Minister positief voor de litterae a, b en d. Voor het punt c zou hij willen nuanceren. Sommige gemeenten met nogal grootschalige projecten willen uitgestrekte terreinen doen overnemen. Daarom heeft de Gemeenschapsminister in zijn tekst van paragraaf 1 de wooren „die nodig zijn voor hun werking” opgenomen.

Wat het personeel betreft, verklaart de Gemeenschapsminister dat hij ertoe verplicht was de kwestie van het personeel op te vangen via een zeer algemene formulering van paragraaf 3 met name door de zin „het personeel dat bij de afstanddoende partijen aangeworven werd, voor de bouw en de exploitatie van de in paragraaf 1 genoemde stations en installaties”.

Vastbenoemde personeelsleden die bij de afstanddoende partij full-time betrokken zijn bij de bouw of de exploitatie van de bedoelde installaties komen in aanmerking voor de overname door de waterzuiveringsmaatschappijen. Hierbij dient aan het vastbenoemd personeelslid de keuze gelaten te worden of hij al dan niet wenst overgenomen te worden. Statutair benoemde personeelsleden bij openbare lichamen kunnen immers, aldus de Gemeenschapsminister, niet zonder hun toestemming worden overgeheveld tenzij via decreet. De vermelde regeling is dus nodig omdat er een grote verscheidenheid is van personeelsregimes.

De Gemeenschapsminister wees erop dat zijn tekst is ontstaan na lang over-

Van Nevel

leg met de diensten van het openbaar ambt. Hij vraagt het vertrouwen van de Commissie om ter zake de problemen op te lossen via besluiten van de Executieve. Daarbij zal hij een maximale zorg besteden aan de verworven rechten van het personeel en de besluiten zullen slechts worden genomen na grondig overleg met de betrokken vakbonden.

Uit de discussie bij artikel 2 blijkt dat onder „uitgevoerde en in uitvoering zijnde studieopdrachten” moet verstaan worden alle studieopdrachten waar de aanstelling door de bevoegde Minister werd goedgekeurd. Zo is het ook mogelijk dat projecten en studies die vroeger niet werden overgenomen door de WZK omdat ze niet „dienstig” waren, nu opnieuw voor overname in aanmerking kunnen komen.

De eerste alinea van artikel 2 werd na bespreking en een aanpassing van de tekst éénparig goedgekeurd.

Bij alinea 2 van artikel 2 verduidelijkt de Minister dat de waterzuiveringsmaatschappijen de verplichting hebben de waterzuiveringsinstallaties over te nemen.

Op vraag van commissieleden werden enkele bijlagen bij het verslag gevoegd.

Dit decreet werd aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen. (**Applaus**)

De Voorzitter : De heer De Batselier heeft het woord.

De heer N. De Batselier (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, collega's, in het ontwerp van decreet dat vandaag voorligt gaat het in feite om een zaak die reeds eerder werd voorzien, eerst in 1971 en nadien in het decreet van Minister Marc Galle van 23 december 1980. Het voorzag al in de overname van waterzuiveringsinstallaties, de aanpassing en de verbetering ervan alsook de exploitatie en het beheer van die installaties. De Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij, opgericht in oktober 1981 op initiatief van dezelfde Minister Galle, heeft als belangrijke opdracht de rioolwaterzuiveringssta-

tions te bouwen en te exploiteren. De bedoeling toen was vooral dat het dure en niet steeds effectieve waterzuiveringsbeleid op een meer gecoördineerde en meer geplande manier zou geschieden. Al te veel was in de voorlopige regionalisering met Staatsgeld gemorst zonder dat de waterkwaliteit in Vlaanderen effectief verbeterde. Vaak kwam dit omdat de initiatiefnemers, gemeenten of intercommunales, niet over de nodige deskundigheid beschikken maar nog vaker kwam dit omdat de wettelijke structuur ervan elke coördinatie onmogelijk maakte. Daarom moest de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij ook nog deze opdracht krijgen. Zeker is trouwens dat de financiële middelen van de gemeenten het voor hen tevens onmogelijk maakte deze opdracht in gunstige zin te vervullen.

Ik vind de problematiek die vandaag wordt aangesneden van vrij groot belang niet alleen vanuit het oogpunt voor de kwaliteit van het water maar ook om uiteindelijk in Vlaanderen opnieuw een stap dichterbij te zetten naar een gecoördineerd en gepland waterzuiveringsbeleid, dat ook tegelijkertijd als positief neveneffect heeft dat het voor de gemeenten minder financiële lasten zal meebrengen.

Op 26 oktober 1982 – ik onderstreep deze datum, mijnheer de Voorzitter – heb ik mijn voorstel van decreet over deze materie ingediend. Mijn voorstel is trouwens op een aantal punten juridisch duidelijker dan het ontwerp dat vandaag ter bespreking voorligt en dat werd gedrukt op 6 december 1983, dus anderhalf jaar na mijn voorstel. Dit bewijst hoe men het parlementair initiatief behandelt. De heer Lenssens is hierbij niet aan zijn proefstuk. Ik wil alleen zeggen dat de grote discussiepunten in de commissie reeds werden uit de weg geruimd in die zin dat de Minister praktisch op al mijn vragen positief heeft geantwoord, vooral wanneer het ging over de vraag wat onder die diverse begrippen in het ontwerp moet worden verstaan en dat men de uitleg dan in feite ook terugvond in dat voorstel. Ik neem akte van deze verklaringen van de heer Minister.

Er blijft echter één vrij belangrijk discussiepunt, met name het personeel.

Het personeel van de afstanddoende partij dat op dit ogenblik in de waterzuivering is ingeschakeld zou volgens mij door de waterzuiveringsmaatschappij verplicht moeten worden in dienst gehouden of overgenomen. Het personeel echter kan naar eigen keuze effectief overgaan naar de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij en valt dan onder de statutaire bepalingen van het personeel van die maatschappij, met dien verstande echter dat het vroeger geldelijk statuut mag worden behouden indien dit gunstiger is dan het statuut van de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij zelf. De keuze is dus : ofwel blijft het personeelslid werkzaam bij zijn vroegere werkgever – gemeente of intercommunale – ofwel gaat het over naar deze Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij. Indien het zou opteren om bij de vroegere gemeente of intercommunale te blijven werken dan betaalt de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij in mijn voorstel de kosten terug aan de afstanddoende partij. Het personeel komt echter in elke keuze onder de bevoegdheid te staan van de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij. Deze operatie betreft hier ongeveer 130 mensen. De bedoeling moet zijn dat wij aan de verworven rechten van het personeel niet tornen. Met het huidige ontwerp heb ik daarover geen volledige zekerheid. In de Commissie heb ik wel bekomen dat de Minister verklaard heeft dat hij bij zijn initiatieven als basis zal nemen, ten eerste de verworven rechten maximaal proberen te behouden en ten tweede dit in overleg met de vakbonden te doen.

Ik vind dit reeds twee positieve invalshoeken die aansluiten bij mijn vraag. Ik hoop dat de Minister deze twee zaken hier in openbare vergadering wil herhalen.

Er is een tweede element in mijn voorstel, dat een algemeen voorstel is. Ik begrijp de moeilijkheid van de Minister die staat voor een soort van geheel met zeer veel kleuren van statuten. Elke gemeente heeft er haar versie opgeplakt en elke intercommunale heeft nog eens geprobeerd dat te wijzigen. Vandaar mijn voorstel om deze verschillende statuten te laten uitsterven en uiteindelijk te evolueren naar één gezamenlijk personeelsstatuut

De Batselier

dat voor iedereen geldt. Dit mag echter geen repercussies hebben op het huidige personeel.

Er moet zo een personeelsstatuut komen dat grondig overlegd met de vakbonden. Laat dus, mijnheer de Minister, het huidige personeel kiezen of het dat aanvaardt of niet, zodat enkel de nieuwe personeelsleden geen vrije keuze meer zouden hebben. Zij krijgen automatisch het statuut dat u uitwerkt vanuit de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij. Dit betekent dat er op termijn één statuut komt, waarover een gedeelte van het personeel reeds vandaag voor zal opteren, maar wellicht niet iedereen. Sommige personeelsleden zullen nu een gunstiger statuut hebben dan wat u hen kan geven vanuit het centrale statuut. Op die manier zult u op termijn een sociaal aanvaardbaar geheel hebben en tegelijkertijd een statuut verschaffen dat de discriminatie tussen de verschillende personeelsleden die toevallig in verschillende gemeenten of intercommunale werken wegwerkt.

Mijnheer de Minister, graag zouden wij daar uw standpunt over kennen. Wij gaan uiteraard akkoord met de hoofdintenties van uw ontwerp, die dezelfde zijn als deze van mijn voorstel. Alleen zouden wij duidelijkheid wensen over het personeel omdat dit onderwerp nog niet in uw ontwerp is uitgewerkt. Het betreffende artikel van uw ontwerp bepaalt dat het personeel kan worden overgenomen, maar u geeft daarvoor geen details. Ik heb dit in mijn voorstel wensen te precisieren. Wij luisteren in ieder geval aandachtig naar uw antwoord op onze vragen, aangezien dit antwoord de houding van onze fractie definitief zal bepalen. **(Applaus op verschillende banken)**

De Voorzitter : De heer J. Bosmans heeft het woord.

De heer J. Bosmans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, vooraleer over te gaan tot mijn eigenlijk betoog, hecht ik eraan de verslaggever te feliciteren voor het uitstekend werk dat hij verricht heeft naar aanleiding van dit ontwerp van decreet.

De wet van 26 maart 1971 houdende de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging bepaalde dat over het ganse land waterzuiveringsmaatschappijen zouden worden opgericht met als belangrijkste opdracht het bouwen en exploiteren van rioolwaterzuiveringsstations. De enkele zuiveringsstations die toen reeds gebouwd waren door de gemeenten en enkele intercommunales zouden met hun toen vrij beperkt personeel overgenomen worden door de waterzuiveringsmaatschappijen.

Artikel 46 van vernoemde wet bepaalde toen dat :

1. bij de overdracht van deze installaties rekening moest worden gehouden met het aandeel van de Staat in de financiering ervan aanvankelijk 80 procent later opgetrokken tot 100 procent ;
2. de rechten en de verplichtingen mee overgedragen zouden worden ;
3. dat het exploitatiepersoneel door de maatschappijen kon worden overgenomen.

Door heel wat moeilijkheden van communautaire aard heeft men tot in 1975 moeten wachten op de oprichting van de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken. De twee andere maatschappijen, deze van de Schelde- en Maasbekken, konden niet worden opgericht om de zojuistgenoemde redenen.

Men heeft op de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980 moeten wachten vooraleer men kon overgaan tot de uitvoering in het Vlaamse Gewest van de wet van 26 maart 1971.

De Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij werd opgericht in oktober 1981 en werd operationeel de tweede helft van 1982. In vergelijking met 1971 was de toestand inzake de uitbouw van de waterzuiveringsinfrastructuur in Vlaanderen echter grondig gewijzigd.

De Minister verklaarde in commissie dat het hier ging om niet minder dan 84 voltooide zuiveringsinstallaties en nog 7 in aanbouw zijnde installaties met een totale zuiveringscapaciteit van 4,1 miljoen inwoner-equivalent. De exploitatie van deze stations is momenteel in handen van de WZK in

West-Vlaanderen, en in handen van de gemeenten en intercommunales voor de rest van het Vlaamse Gewest. Bij deze gemeentelijke en intercommunale stations zijn meer dan 130 personen tewerkgesteld voor het onderhoud en de exploitatie.

De overname van de gemeentelijke en intercommunale waterzuiveringsstations door de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij is een absolute noodzaak om het waterzuiveringsbeleid op een efficiënte wijze te coördineren. De overname van het personeel van de bestaande installaties is eveneens een noodzaak wil men de continuïteit van deze installaties garanderen.

Wij staan dan ook volledig achter dit ontwerp van decreet dat volgens ons een belangrijke mijlpaal is inzake de bescherming van ons leefmilieu. Wij verzoeken de gemeenschapsminister echter met aandrang tegemoet te komen aan de verzuchtingen van de gemeenten om vergoed te worden voor het aandeel in deze waterzuiveringsstations dat zij ten hunnen laste hebben genomen.

Het zou toch onrechtvaardig zijn dat juist die gemeenten, die als eersten bekommerd waren om de bescherming van het leefmilieu zouden gestraft worden om hun vroegtijdig inhaken op een noodzaak.

Hoewel het principe van de kosteloosheid van de overname in het ontwerp is opgenomen ben ik ervan overtuigd dat u met de verzuchtingen van deze gemeenten rekening zult houden en een geschikte oplossing, eventueel geval per geval, zult vinden.

Graag kreeg ik dan ook een duidelijk antwoord betreffende uw stellingname in deze gemeentelijke problematiek. **(Applaus op verschillende banken)**

De Voorzitter : De heer Capoen heeft het woord.

De heer M. Capoen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, zoals men kan lezen in het bondig verslag van de verslaggever, de heer Van Nevel, heeft de Gemeenschapsminister van leefmilieu en waterbeleid in zijn uit-

Capoen

eenzetting bij de bespreking van het decreet aangetoond dat de overname van de diverse waterzuiveringsinstallaties en hun personeel, door één maatschappij, de in 1981 opgerichte VWZ, een absolute noodzaak is om tot een gecoördineerd beleid te komen inzake waterzuivering in Vlaanderen.

Onze fractie is het met die idee eens en pleit al jaren voor een grondige aanpak van dit probleem, geïnspireerd door de congresbesluiten van ons leefmilieu-congres in 1971. We hebben daarom in de Commissie positief meegewerkt aan de totstandkoming van dit decreet en zullen het ook hier in deze vergadering goedkeuren.

We verheugen ons erover dat de noodzakelijke structurele en operationele voorwaarden zijn vervuld om uiteindelijk eens resultaten te gaan boeken inzake de waterzuivering in Vlaanderen. Er moet nu toch grondig en vlug kunnen gewerkt worden.

De Gemeenschapsminister heeft twee jaar tijd genomen om een studie te laten uitvoeren, waarvan ons de resultaten werden overgemaakt, in een schitterende en duur gepresenteerde documentatiemap die als titel draagt een „Algemeen Waterzuiveringsprogramma voor het Vlaamse Gewest”.

De resultaten van deze grondige studie bevestigen wat we allen reeds wisten en in zijn inleiding schrijft de Gemeenschapsminister zelf de volgende typerende volzin. Wij citeren : „De vaststelling dat de kwaliteit van onze waterlopen vandaag nauwelijks verbeterd is, ondanks de vele geïnvesteerde miljarden, maakt de toestand des te schrijnender. Talrijke waterzuiveringsinstallaties werken beneden hun capaciteit, voor andere werd de inplantingsplaats niet optimaal gekozen, de lozingsnormen worden slechts gedeeltelijk of helemaal niet nageleefd door de industrie.”

De Gemeenschapsminister heeft dus duidelijk zelf de zwakke plekken van het tot dan toe gevoerde beleid aange-toond. Het is goed dat hij een multidisciplinair team heeft aangesteld om een grondige studie en stand van zaken te maken, hoewel we ons afvragen

of dat niet een eerste uiterst urgente taak van de VWZ zou dienen geweest te zijn.

Hoe het ook zij, we willen de Gemeenschapsminister en de collega's er uitdrukkelijk hun aandacht op vestigen dat thans aan alle voorwaarden is voldaan inzake wettelijke en decre-tale voorzieningen, studies en noodzakelijke werkings- en uitvoeringsor-ganen om eindelijk een doeltreffende, snelle en succesrijke politiek te voeren op het vlak van de waterzuivering.

In onze Commissie heeft de Gemeenschapsminister gezegd dat sinds een decennium er ongeveer 50 miljard zijn besteed aan de waterzuivering. Door de redenen door hemzelf hoger opgesomd, is er bitter weinig resultaat geboekt.

Die schrijnende toestand moet toch dringend veranderen, al ware het alleen maar om de bevolking op dat vlak voldoende te motiveren voor volgende inspanningen. Op de Theems in Londen wordt terug op zalm en zalmforel gevist, en met de Seine is men op de goede weg.

Dat moet ook hier kunnen en we zullen de volgende jaren dan ook deze sector met aandacht volgen.

De zuivering van oppervlaktewateren kost veel, maar is ook rechtstreeks en onrechtstreeks nuttig : ze herstelt vroegere recreatieoorden in hun mogelijkheden onder meer vissen, zwemmen, watersport en revaloriseert toeristische en natuurgebieden. Ze zal wellicht later de Vlaamse drinkwaterreserve aanzienlijk verhogen en ongetwijfeld ook de industrie ten goede komen.

We hebben allerlei suggesties en praktische oplossingen voor ogen, mijnheer de Minister, om de zaken vooruit te helpen, maar wij zullen die bij de — naar we hopen — spoedige bespreking van het algemeen waterzuiveringsprogramma naar voren brengen.

In een positieve geest zullen we derhalve stap voor stap de realisaties van de Gemeenschapsminister blijven volgen en desnoods leemten en tekortkomingen aanstippen, hoewel we, zelfs als oppositielid, liever zouden hebben dat wij na een paar jaar, sa-

men met de Gemeenschapsminister, van een goed resultaat inzake het waterzuiveringsbeleid zouden kunnen spreken. (**Applaus op vele banken**)

De Voorzitter : De heer Geyselings heeft het woord.

De heer F. Geyselings (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, het globaal beeld van het oppervlaktewater in Vlaanderen is slecht. De resultaten van de biologische tests in de meeste waterlopen zijn soms hallucinant, dit is, volgens u, mijnheer de Minister, de conclusie van meer dan 10 jaar waterbeleid.

Tussen de periode 1971 en 1981 werden in Vlaanderen 50 miljard frank voor waterzuiveringsdoelinden uitgetrokken en de kwaliteit van onze waterlopen is er inmiddels niet op verbeterd, integendeel.

Het gemiddelde rendement van de 91 installaties die in deze periode in werking werden of worden gesteld, bedraagt nauwelijks een vierde van hun werkingsvermogen en sommige instellingen worden slechts voor 3 procent benut. Dit amateuristisch, of mag ik zeggen, het laat-maar-gaan-beleid, heeft niet alleen aan de Gemeenschap fortuinen gekost maar is er ook rechtstreeks de oorzaak van dat de toestand van het oppervlaktewater thans erbarmelijk is.

Mijnheer de Minister, u bevestigt dat door verschillende instellingen gedurende de voorbije jaren en in het kader van uiteenlopende opdrachten talrijke studies inzake het waterbeleid werden uitgevoerd, die vele miljarden hebben opgeslorpt. Eén van deze mis-kleunen is ontegensprekelijk de inmiddels berucht geworden smeerpip langsheen het Albertkanaal, waarvan de naweën nog steeds voelbaar zijn.

Niettegenstaande de technische vooruitgang, de beschikbare materiële en financiële middelen, een resem koninklijke besluiten en decreten met daarbij de herhaalde beloften, staan we nog ver van een afdoend waterbeleid. Mede door deze evolutie, zouden we thans op een keerpunt staan, dat blijkt toch uit de toespraak die u, mijnheer de Minister, op dinsdag 28 februari 1984 te Brussel heeft gehouden ter gelegenheid van de voorstel-

Geyselings

ling van het Algemeen Waterzuiveringsprogramma voor Vlaanderen, in het kort AWP genoemd.

Het AWP zal geen investeringsprogramma zijn maar een beleidsinstrument waarop de twee waterzuiveringsmaatschappijen zich zullen baseren om hun investeringsprogramma's vast te leggen en de prioriteiten te bepalen. Het AWP voor Vlaanderen zal dus een algemeen kader zijn waarbinnen een structurele, planmatige en efficiënte aanpak in de eerstvolgende jaren in de mogelijkheid wordt gesteld. Het AWP stelt als eerste doel het zelfreinigend vermogen van onze waterlopen te herstellen opdat er weldra in onze rivieren opnieuw alle levensnormen zouden tot stand kunnen komen. Maar gezien de chaos en de betreurenswaardige mentaliteit die thans op dit terrein heerst en de circa 50 miljard tot 60 miljard frank die voor de dringend noodzakelijke ordening en een correcte uitvoering van het hernieuwd waterbeleid vereist zijn, zullen er nog vele jaren overheen gaan om de huidige verwachtingen gerealiseerd te zien.

Hoe dan ook, ik hoop, samen met u, mijnheer de Minister, dat het voorgesteld nieuw waterbeleid meer effectief werk en resultaten zal opleveren; dat dit beleid zich niet zal beperken tot het installeren van allerlei raden, onderzoekscommissies en het uitschrijven van dure opdrachten waarbij alleen gespecialiseerde firma's of instellingen geldelijk baat vinden.

Mijnheer de Minister, ik hoop ook dat er geen tien jaar meer zal worden gewacht om de Dender, de Rupel, de Demer, de beide Neten en andere in het binnenland ontspringende waterlopen grondig te zuiveren en zuiver te houden.

Ik zie dan ook met veel belangstelling uit naar uw vernieuwd beleid inzake de verontreiniging afkomstig van de industrie; een bevuilding die volgens u even belangrijk en meestal groter is dan deze van de bevolking.

Ik kijk benieuwd uit naar de maatregelen die u zult treffen om de illegale lozingen aan banden te leggen en het legale afvalvervoer zo nodig strenger

te reglementeren. Aangezien u goed op de hoogte bent van het feit dat nog steeds vele afvalwaters ongezuiverd zijn, hetzij rechtstreeks, hetzij via de rioleringen in de oppervlaktewateren terecht komen, verwacht ik spoedig ook hier een verbetering.

Ik ben benieuwd te vernemen hoe u in de praktijk de afvallozingen in oppervlaktewateren met een handvol mensen onder controle zult houden en hoe u de overtredingen, ten laste van welk bedrijf dan ook, zult laten sanctioneren.

U zult me hierop antwoorden, mijnheer de Minister, dat een globale en permanente controle van de waterkwaliteit van het oppervlaktewater in het Vlaamse Gewest niet alleen een zeer omvangrijke aangelegenheid is, maar ook een technisch complexe en moeilijke opdracht is, omdat men bij de kwaliteitsbeoordeling kennis moet hebben van alle verantwoordelijke indicatoren. Ik reken erop dat u dit argument niet zult blijven handhaven om een eventuele mislukking van uw beleid goed te praten.

Mijnheer de Minister, één van de belangrijkste oorzaken van het falend beleid met betrekking tot de bescherming van de oppervlaktewateren is het ontbreken van een globale visie en ordentelijke aanpak van deze bevuilingsproblematiek geweest. Het oprichten van zuiveringsstations vond op een wanordelijke wijze plaats en ingevolge het uitblijven van een globale planning waren er geen beleidsgerichte rioleringsystemen. Voor deze gang van zaken kunt u niet verantwoordelijk worden gesteld, maar de tijd is nu voorbij om u achter de vele blunders en tekortkomingen te blijven verschuilen.

Inderdaad, met de oprichting van de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij beschikt de Vlaamse Gemeenschap thans over een degelijk instrument dat nu voor een globale aanpak van het rioolwater gaat zorgen en waarvan zij binnen enkele jaren positieve resultaten verwacht. Als het personeel van de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij voldoende competent is, wetten en decreten correct toe past, kunnen positieve resultaten niet verder uitblijven.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, ik wens mijn be-toog af te ronden met de volgende vragen, waarop ik van de Minister een antwoord verwacht.

1. Op mijn parlementaire vraag nummer 207 van 30 augustus 1983 in verband met de verontreiniging van de IJzer, Maas en Schelde, werd geantwoord dat uit studies is gebleken dat de situatie van de waterzuivering tijdens de jongste jaren wel degelijk is verbeterd. Tijdens de voorstelling van het Algemeen Waterzuiveringsprogramma voor Vlaanderen op 28 februari jongstleden zei u dat het globaal beeld van het oppervlaktewater in Vlaanderen slecht is en de resultaten van de biologische tests in de meeste waterlopen soms hallucinant zijn. Kunt u mij de tegenstelling van beide toelichtingen verklaren?

2. De verontreiniging, afkomstig van de industrie is minstens even belangrijk en meestal groter dan deze van de bevolking, dat zijn uw woorden. Hoe is zulks na ruim 10 jaar waterbeleid te verklaren en welke maatregelen zult u treffen om hier tot betere resultaten te komen?

3. Om tot een kwaliteitsverbetering van het oppervlaktewater te komen is het niet voldoende zuiveringsinstallaties te bouwen, zegt u. Welke zijn dan volgens u de noodzakelijke aanvullende maatregelen die tot een maximaal resultaat moeten leiden?

4. In welk tempo ziet u de aanbouw van waterzuiveringsstations en de rendementsverhoging van de bestaande onderbenutte waterzuiveringsstations om uw verwachtingen te kunnen inlossen?

Hebt u andere zuiveringsprocédés in petto om afvalwaters te reinigen en/of om oppervlaktewaters binnen afzienbare tijd milieuvriendelijk te krijgen? Zo ja, dewelke?

5. Ik ken verschillende vervuilingbronnen die blijkbaar ongehinderd hun vloeibare afval in de oppervlaktewateren lozen. Lokale en gewestelijke besturen en zelfs uw kabinet is hiervan op de hoogte en laten vooralsnog begaan. Hoe en wanneer denkt de Minister dezé onwettelijke toestand definitief te doen ophouden?

Geyselings

6. Het niet gekoppeld zijn van een bouw- en exploitatievergunning heeft steeds aanleiding gegeven tot onverantwoorde lozingen van afval. Denken we maar aan Phillips Petroleum te Tessenderlo. Een ontwerp-besluit om beide van mekaar afhankelijk te maken werd aan de Raad van State voorgelegd, dewelke inmiddels advies heeft verstrekt. Hoe ver staat het nu met het aangepaste voorstel en wanneer zal dit ontwerp van decreet ter bespreking aan de leden van de Vlaamse Raad worden voorgelegd ?

De Voorzitter : Minister J. Lenssens heeft het woord.

Minister J. Lenssens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, gelet op de degelijkheid van het verslag van collega Van Nevel, waarvoor ik hem wens te feliciteren, wil ik mij beperken tot het beantwoorden van enkele preciese vragen die door verscheidene collega's werden gesteld. Zoals u weet handelt dit ontwerp-decreet alleen over de overname door de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij en de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken van de bestaande installaties, die thans eigendom zijn van gemeenten en intercommunale verenigingen, of van in opbouw zijnde installaties. Voor de duidelijkheid zal ik dit straks nader preciseren.

Terecht heeft de heer De Batselier verwezen naar zijn voorstel van decreet dat met dit ontwerp-decreet analoog was qua doelstelling, maar dat wel een andere redactie had. Uw voorstel, mijnheer De Batselier, dateert van 26 oktober 1982, terwijl het finale ontwerp van decreet de datum draagt van 6 december 1983.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik wens te onderstrepen wat ik in de Commissie heb gezegd, met name dat wij reeds op 13 oktober 1982 – net dertien dagen voor de datum van het drukken van het voorstel van de heer De Batselier – een ontwerp-decreet bij de Executieve hebben ingediend en dit hebben voorgelegd aan de Raad van State en eveneens aan de Minister en aan de Staatssecretaris voor openbaar ambt. Daarover hebben wij eveneens overleg gepleegd met de

syndicale organisaties en met de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten. Na lange discussies en ingevolge de adviezen die wij hebben ontvangen zijn wij uiteindelijk tot een tweede versie gekomen, die nadien opnieuw voor raadpleging aan de reeds genoemde instanties werd voorgelegd. Vandaar de vertraging bij dit ontwerp van decreet.

Veel belangrijker is echter de preciese vraag door de heer De Batselier geformuleerd omtrent de verworven rechten van het personeel. Terecht zegt hij dat de tekst zelf van het ontwerp zoals het nu voorligt geen honderd procent zekerheid biedt. Ik kan echter bevestigen dat bij het treffen van het uitvoeringsbesluit door de Vlaamse Executieve, in mijnen hoofde, maximaal met de verworven toestand en de rechten van het betrokken personeel zal worden rekening gehouden.

Ik moet er echter aan toevoegen dat wij daar tot een consensus moeten komen met de Minister van openbaar ambt. U weet dat wij, krachtens de bijzondere wet van 8 augustus 1980, in deze aangelegenheid zijn akkoord moeten bekomen betreffende het administratief en geldelijk statuut van het personeel. De contacten die wij reeds hebben gehad met het Departement van openbaar ambt zijn niet altijd zo eensluidend met de visie die wij ontwikkelen.

Ik bevestig u evenwel nogmaals dat ik, bij de voorstellen die ik aan de Executieve zal doen, maximaal rekening zal houden met de verworven rechten van het personeel. Ik bevestig ook dat, voorafgaand daaraan, er overleg zal zijn met de syndicale organisaties van de overheidsdiensten. Dit lijkt mij logisch. Ik heb ze trouwens reeds geconsulteerd bij de conceptie van dit ontwerp van decreet.

De heer De Batselier heeft ook gesteld dat volgens hem een uitdovend statuut het beste zou zijn.

Ik ga daar geen appreciatie aan geven. Ik kan enkel stellen dat dit mede in overweging zal worden genomen bij het uitwerken van een ontwerp van uitvoeringsbesluit.

In verband met de vierde vraag van de heer De Batselier inzake de vrije keu-

ze voor het personeel, dat thans in dienst is van een gemeente of een intercommunale en in een waterzuiveringsinstallatie werkt, zou ik willen onderstrepen dat, aangezien wij niet bij decreet de verplichting tot overgaan van het betrokken personeel van een gemeente naar de waterzuiveringsmaatschappij opleggen, een statutair benoemd personeelslid de facto de vrije keuze zal hebben.

Mochten wij in dit decreet vooropgesteld hebben dat alle statutaire benoemde personeelsleden verplicht worden overgedragen aan de waterzuiveringsmaatschappij dan hadden zij geen keuze. Nu wordt in de tekst van ons decreet enkel de mogelijkheid voorzien dat een statutair benoemd personeelslid van een gemeente of intercommunale kan weigeren in te gaan op een mogelijke overdracht naar de waterzuiveringsmaatschappij.

De heer Bosmans heeft een belangrijke vraag gesteld omtrent de impact van dit decreet ten aanzien van de gemeenten. Andere collega's hebben daar ook naar verwezen.

Voor alle duidelijkheid wil ik thans precies zeggen wat de rechten en plichten zijn die door de maatschappij worden overgenomen. Ten eerste, de exploitatiekosten gedragen door de gemeente of intercommunale vanaf 1 januari 1983, worden terugbetaald. Ten tweede, alle prefinancieringslasten en/of verwijlntresten ontstaan ingevolge nalatigheid van de gemeente of intercommunale, worden niet overgenomen. Ten derde, de prefinancieringslasten en/of verwijlntresten die niet het gevolg zijn van nalatigheid van de gemeente of intercommunale en die vanaf 1 januari 1983 verschuldigd zijn, worden integraal overgenomen. De maatschappij treedt aldus in de plaats van de gemeente of intercommunale voor de lopende lening en die werden afgesloten voor de prefinanciering, ingevolge het feit dat de overheid de subsidies te laat ter beschikking stelde.

De maatschappij treedt ook in de plaats van de gemeente of intercommunale voor leningen die werden afgesloten voor niet-gesubsidieerde, maar toch noodzakelijke werken en

Lenssens

ten slotte voor lopende leningen die werden afgesloten voor de betaling van erelonen voor projecten die nog niet zijn uitgevoerd of projecten die zelfs nooit zullen worden uitgevoerd, op voorwaarde echter dat deze projecten destijds door de bevoegde Minister werden goedgekeurd.

Zowel de heer Capoen als de heer Geyselings hebben verwezen naar het algemeen waterzuiveringsprogramma. Mijnheer Geyselings, ik zal op uw betoog en uw vragen niet in detail ingaan omdat de draagwijdte ervan dit ontwerp overschrijdt. Ik nodig u wel uit op de zitting van de Commissie van de Vlaamse Raad voor het leefmilieu die in de komende weken wellicht meermaals een diepgaand onderzoek en een bespreking zal wijden aan het algemeen waterzuiveringsprogramma.

Collega Capoen, het AWP is een beleidsinstrument. Daarnaast bestaan er structuren die moeten toelaten een doelmatig en planmatig beleid inzake waterzuivering te voeren. Ik wil er ook op wijzen dat krachtens de wet van 1971 de twee waterzuiveringsmaatschappijen die parastatale zijn van het type B in eerste instantie als opdracht hebben het waterbeleid te concipiëren, uiteraard rekening houdend met de grote oriënteringen die door de Vlaamse Executieve ter zake worden bepaald. Ik wijs er wel op dat door het bestaan van de raad van beheer in deze maatschappijen de inspraak vooral uit de provincies en het bedrijfsleven niet onbelangrijk is.

Mijnheer Geyselings, ik streef ernaar in de kortst mogelijke tijd te komen tot de integrale uitvoering van de wet van 26 maart 1971. Het is helaas onmogelijk daar een termijn op te zetten. U heeft gealludeerd op de toestand inzake de lozingen en inzake de reeds afgeleverde vergunningen die niet altijd worden nageleefd. Het betreft een paar tienduizenden grotere en kleinere ondernemingen in het Vlaamse land. De Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij en de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken staan hier samen voor een gigantische taak. U zegde dat men zich niet mag verschuilen achter het kleine

personeelsbestand, maar men moet er toch rekening mee houden. Het mag evenwel geen alibi zijn om niet te streven naar een snelle en integrale uitvoering van deze belangrijke wet.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik dank al de leden die het woord hebben genomen in deze bespreking en druk de wens uit dat de Vlaamse Raad het voorbeeld van de Commissie zal volgen en het ontwerp zal goedkeuren.

De Voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? (Neen)

Aangezien niemand meer het woord vraagt, verklaar ik de algemene bespreking gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De Voorzitter : Aan de orde is nu de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet houdende aanvulling van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging met bijzondere bepalingen eigen aan het Vlaamse Gewest en het voorstel van decreet van de heer De Batselier houdende overneming van de rioolwaterzuiveringsinstallaties door de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij.

De tekst aangenomen door de Commissie wordt als basis voor de bespreking genomen.

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet.

— **Aangenomen.**

Artikel 2

In de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, worden de bijzondere bepalingen voor het Vlaamse Gewest, zoals ingevoegd bij het decreet van 23 december 1980, aangevuld met een artikel 32quinquies luidend als volgt :

„Artikel 32quinquies

§ 1. Voor toepassing van artikel 32ter,

le, a, doen de openbare besturen, de instellingen van openbaar nut, de intercommunale verenigingen aan de opgerichte waterzuiveringsmaatschappijen, onverminderd het bepaalde in § 2 hieronder, kosteloos afstand van de zuiveringsstations die in bedrijf of in opbouw zijn, met inbegrip van alle roerende en onroerende goederen die nodig zijn voor hun werking, alsmede van de uitgevoerde en in uitvoering zijnde studies en overeenkomsten in verband met de afvalwaterzuivering, die door de bevoegde minister werden goedgekeurd.

§ 2. Deze afstand sluit in zich overdracht aan de maatschappijen van de rechten en verplichtingen, die bij de afstanddoende partijen op 1 januari 1983 bestonden, of erna zijn ontstaan, ingevolge de voltooiing of de aan gang zijnde bouwwerken of de exploitatie van de installaties.

§ 3. Het personeel dat bij de afstanddoende partijen aangeworven werd, voor de bouw en de exploitatie van de in § 1 genoemde stations en installaties, kan door de waterzuiveringsmaatschappijen worden overgenomen.

§ 4. De Executieve bepaalt de nadere regelen betreffende de verrichtingen van de vorige paragrafen.”

— **Aangenomen.**

Artikel 3

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 1984.

— **Aangenomen.**

De artikelsgewijze bespreking is gesloten. We zullen om 15 uur de hoofdelijke stemming over het gehele ontwerp van decreet houden.

INTERPELLATIES (R.v.O. art. 67)

Interpellatie van de heer J. Van Elewyck tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over

de houding van de Vlaamse Executieve ten opzichte van het opgeschort Cultureel akkoord met Zuid-Afrika

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Elewyck tot de heer Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de houding van de Vlaamse Executieve ten opzichte van het opgeschort Cultureel akkoord met Zuid-Afrika.

De heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, tijdens de bespreking van de begroting 1984 legde de Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, de heer Karel Poma, verscheidene verbazingwekkende verklaringen af.

Eén van zijn krasse uitspraken was zijn antwoord aan de heer Beysen, betreffende het opgeschorte cultureel verdrag met Zuid-Afrika.

Gemeenschapsminister Poma zegde : „Ik ben er niet van overtuigd dat de opschorting van een cultureel akkoord de beste oplossing is om lucht te geven aan morele verontwaardiging”. Want, collega's, in naam van de vrijheid en van de vooruitgang was in deze Raad gepleit voor het hervatten van de culturele relaties met het racistisch regime van Pretoria. Het probleem verdient meer dan gewone aandacht. Vandaar deze interpellatie.

Toen, einde 1977, de Belgische regering eindelijk beslist had het cultureel verdrag met Zuid-Afrika op te schorten legde de toenmalige Minister van Nederlandse cultuur, mevrouw De Backer, namens de regering Tindemans-Hurez in de Cultuurraad een verklaring af waarin zij onder meer zegde :

„Deze maatregelen werden nu genomen om onze houding conform te maken aan die van de UNO en van andere landen van de Europese Gemeenschap, die door dit gebaar of door een andere analoge beslissing duidelijk willen maken dat zij de apartheidspolitiek veroordelen. Dit is een aspect van onze internationale politiek. De-

ze maatregel is genomen om duidelijk te maken dat wij de apartheid veroordelen”.

Men moet zich herinneren dat in die periode de zwarte politieke leider Steve Biko vermoord werd ; en achttien anti-apartheidsorganisaties waren buiten de wet gesteld.

In de hele beschaafde wereld was de verontwaardiging groot. In vele landen kwam die tot uiting door het instellen van een embargo – een verbod tot het leveren van goederen, van olie, het strafbaar maken van het medewerken aan investeringen.

Andere landen waren meer timide in het nemen van maatregelen. Tot die naties behoorde en behoort België. Het cultureel akkoord werd niet opgezegd, maar opgeschort : men wilde de mogelijkheid tot „contact tussen volkeren” verder mogelijk maken.

Is er sedertdien een evolutie merkbaar die ons kan toelaten te stellen dat onze houding tegenover het Zuidafrikaanse bewind dient te worden gewijzigd ? Integendeel ! Rijk naar de feiten.

1. Van een goed-georganiseerde politiestaat in de jaren zestig is Zuid-Afrika geëvolueerd tot een moderne, militaire „veiligheidsstaat” nu ;

2. het probleem Namibië evolueerde van kwaad naar erger. Nog steeds wordt een enorme, onafhankelijke staat militair bezet en onderdrukt en worden arme buurlanden die hulp willen bieden aan de bevolking, militair zó geterroriseerd – en door ons zó in de steek gelaten – dat ze wel verplicht werden allerlei akkoorden te ondertekenen met „big brother” ;

3. de interne onderdrukking van de grote meerderheid van de eigen bevolking neemt steeds schandelijker vormen aan : het terugdrijven van de 22 miljoen rechteloze Afrikanen naar de tien zogenaamde „thuislanden” is daarvan een prachtig voorbeeld. Nu reeds verloren als gevolg van deze politiek méér dan 6 miljoen Afrikanen hun Zuid-afrikaans burgerschap !

Voortdurende arrestaties van zwarten op basis van mensonterende pasjeswetten, massale deportaties van honderdduizenden Afrikanen naar de zogenaamde „thuislanden”, permanen-

Deelgezicht op de vergaderzaal. Voorgond rechts : mevrouw R. De Backer-Van Ocken (CVP) in gesprek met CVP-fractievoorzitster G. Verhaegen

Van Elewyck

te beperking van spreek- en bewegingsvrijheid voor de meerderheid van de bevolking – dat is de realiteit van vandaag.

Is dat de „geleidelijke afschaffing” van het apartheidssysteem die tien jaar geleden werd aangekondigd ?

Is dat een politiek waarmee parlementsleden die zich – officieel ! – uitspreken voor „vrijheid” en „voortgang” zich kunnen identificeren ?

Het cryptisch antwoord van de heer Poma, twee maanden geleden, doet ons veronderstellen dat er een onderscheid groeit tussen de officiële nationale buitenlandse politiek inzake Zuid-Afrika en deze gevoerd door de Gemeenschapsminister van cultuur.

De heer Tindemans, Minister van buitenlandse betrekkingen, heeft onlangs nog de houding van het departement tegenover de apartheidspolitiek voorzichtig verduidelijkt. Hij stelde het in februari 1983, in het regeringsdocument over het Afrika-beleid onder meer als volgt :

„De apartheidspolitiek van de Zuid-Afrikaanse regering wordt reeds lange tijd herhaaldelijk en op ondubbelzinnige wijze, door ons land veroordeeld.

Deze veroordeling werd bij elke gelegenheid opnieuw bevestigd, hetzij in een multilateraal kader hetzij in het kader van onze bilaterale betrekkingen met Pretoria ; zulks geschiedde door België afzonderlijk of samen met de partners van de Tien. Voormelde veroordeling werd op verscheidene wijzen concreet toegepast.”

In september 1983 antwoordde de Minister op een schriftelijke parlementaire vraag over de visumplicht het volgende :

„Het misbruik dat de laatste tijd werd gemaakt van de regels over de toekenning van deze visa, heeft me genoopt in dat verband nieuwe en strengere richtlijnen te verschaffen aan onze diplomatieke posten in het buitenland.

Zo worden visa geweigerd aan politieke personaliteiten of wanneer de reis

van de betrokkene een politiek karakter heeft.”

Minister Tindemans voegde er in de Kamercommissie voor Buitenlandse Betrekkingen volgens het verslag van mevrouw Smet over de regeringsopties voor het Afrika-beleid onder meer aan toe :

„Wat de toegang tot de Benelux betreft van bepaalde categorieën van vertegenwoordigers van wie het reisdoel politiek gevoelig is of die een officieel karakter hebben, wordt deze toegang aan een strenge controle onderworpen door die afhankelijk te maken van een voorafgaandelijk ke machting”.

Let wel : voor ons, socialisten, zijn de regeringsmaatregelen en dito beslissingen ter zake volstrekt onvoldoende. We kunnen – en moeten – veel en veel verder gaan, om onze afkeuring van en onze afkeer voor het racisme duidelijk te maken.

De vraag is, of de Gemeenschapsminister van cultuur er óók zo over denkt – of zelfs op één lijn staat met de officiële houding van de nationale regering.

De diensten van de heer Poma zijn er inderdaad bij herhaling in geslaagd de letter en de geest te ontduiken van de beslissingen inzake het opschorten van het cultureel akkoord. Hoe moet men anders de medewerking interpreteren van ons eigen Bloso aan sportmanifestaties waaraan tot tweemaal toe ploegen uit het zogenaamd onafhankelijke „thuisland” Bophutatswana deelnamen, éénmaal zelfs vergezeld van en gecoachd door drie van hun zogenaamde „Ministers” ?

„Het contact tussen de volkeren moet bewaard blijven” luidde de officiële regeringsverklaring van 20 december 1977. Wij gaan akkoord : „Het contact tussen de volkeren”. Is dat het contact met de militaristische blanke minderheidsregering ? Of met de kleurlingen ? Of integendeel met de 22 miljoen rechteloze, verstoten Afrikanen ?

Wij, socialisten, gaan ermee akkoord een alternatief verdrag af te sluiten met het Afrikaans Nationaal Congres. Wij zijn het ermee eens mede te wer-

ken aan een grote actie die de cultureel dodende aspecten van het racisme aan de kaak stelt.

Mijnheer de Minister, uit uw verklaring van begin februari weten wij intussen dat zelfs u „lucht wil geven aan een morele verontwaardiging”. U wist toen nog niet of het opschorten van een cultureel akkoord daarvoor de beste oplossing is.

Misschien weet u het nu.

Ons interesseert het te weten, hoe wij uw toen afgelegde verklaringen moeten interpreteren. Zoals wij wensen te vernemen of ter zake reeds beslissingen werden getroffen door de Vlaamse Executieve en, zo ja, welke.

Vergeet daarbij vooral niet de UNO-resolutie van 16 december 1980 die, ik citeer : „Alle staten verzoekt alle stappen te ondernemen om alle culturele, wetenschappelijke, sport- en andere uitwisselingen met Zuid-Afrika te verhinderen”.

Het zal ons benieuwen of de Vlaamse Gemeenschap ten minste deze door ons land tot dusver aanvaarde resolutie verder zal willen respecteren. (**Applaus**)

De Voorzitter : De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer P. Van Grembergen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, na de interpellatie van de heer Van Elewyck wil ik een zeer bondige toespraak houden.

Principieel kan ik zeggen – en ik meen daarmee niet alleen te vertolken wat in mijn fractie leeft, maar dat dit de brede geestesgesteldheid is in Vlaanderen – dat wij tegen het systeem van de apartheid zijn en tegen het racisme dat in Zuid-Afrika beoefend wordt. Wij moeten zelfs alle mogelijke middelen aanwenden die uiteindelijk voor gevolg kunnen hebben dat het huidige systeem in Zuid-Afrika gewijzigd wordt.

Ik moet echter doen opmerken dat ik persoonlijk en ook mijn fractie steeds de indruk hebben gehad dat het opschorten van het cultureel akkoord met Zuid-Afrika daartoe niet het be-

Van Grembergen

ste middel was.

Een cultureel akkoord heeft immers voor gevolg – de heer Van Elewyck heeft daar terecht op gewezen – dat het contact met de volkeren bewaard blijft.

Een cultureel akkoord heeft inderdaad in essentie niet tot doel met overheden, met regeringen, met Ministers, met de structuren van de top in samenwerkingsverband te komen. Een cultureel akkoord heeft in essentie tot doel met de gewone leden van verenigingen uit het culturele leven en uit de culturele atmosfeer contact te hebben.

Ik denk hier aan de onderwijswereld, de universitaire wereld en aan de uitwisselingen die op dat vlak plaatsvinden. Het is daarom niet alleen wenselijk, doch tevens van essentieel belang, dat het cultureel akkoord niet zou worden verbroken.

Een tweede opmerking betreft het feit dat wij, als Gemeenschap die historisch gezien vrij veel contact heeft gehad met Zuid-Afrika, alle middelen moeten aanwenden om hen te beïnvloeden opdat zij hun land in een andere geest zouden besturen. Wij zijn er reeds gedeeltelijk in geslaagd geleidelijk aan een evolutie op gang te brengen. De toestand in Zuid-Afrika is inderdaad niet meer dezelfde als tien jaar geleden of zelfs als drie jaar geleden. Dit wil niet zeggen dat wij vrede nemen met de huidige situatie. Het feit dat de zwarte bevolking, die 22 miljoen mensen telt, niet vertegenwoordigd is in het parlement, is democratisch niet aanvaardbaar. Dat vroeger de kleurlingen niet vertegenwoordigd waren in het parlement blijft eveneens onaanvaardbaar.

Wij moeten de politieke middelen waarover wij beschikken aanwenden om druk uit te oefenen. De opschorting van een cultureel akkoord is mijns inziens niet het meest geschikte middel daartoe.

De heer L. Vanvelthoven : Welke concrete middelen stelt u dan voor ?

De heer P. Van Grembergen : Welke concrete middelen gebruiken wij ten

aanzien van andere landen waar soortgelijke mensonterende situaties bestaan ? Met de USSR hebben wij toch ook het cultureel akkoord niet verbroken ? Dit geldt ook voor andere landen. Wij waren steeds van oordeel dat indien een cultureel akkoord ons de mogelijkheid biedt onze mening te vertolken, wij dit enig middel dat nog grensoverschrijdend is dan ook moeten handhaven. Voor Zuid-Afrika stapt men blijkbaar van dit standpunt af.

De heer L. Vanvelthoven : Aangezien uw fractie geen voorstander is van het opschorten van het cultureel akkoord, de olieboycot heeft verworpen en zich onthouden heeft bij de stemming over de andere middelen die Minister Tindemans in zijn document over het Afrikabeleid voorstelt en waarvan wij de concrete toepassing eisen, wil ik u vragen welke concrete actiemiddelen u dan wel voorstelt.

De heer P. Van Grembergen : De concrete actiemiddelen waarover wij ten aanzien van het buitenland beschikken situeren zich op het diplomatieke vlak, op het vlak van de conferenties.

De heer J. Van Elewyck : U kan dus geen concrete middelen voorstellen.

De heer P. Van Grembergen : Indien men de mogelijkheid van het gesprek uitsluit, over welke middelen beschikt men dan nog om te trachten systemen die wij afkeuren, te doen wijzigen ? Mijn vraag luidt dan waarom u uw redenering zo beperkt tot één land en u die niet opentrekt tot alle andere landen die soms in dezelfde situatie verkeren met even mensonwaardige omstandigheden ? (*Applaus bij de leden van de VU*) Onze redenering is niet selectief, zij gaat niet in die zin dat wij juist voor dit bepaald land verontwaardigd zijn of niet akkoord kunnen gaan met de omstandigheden in dit omschreven gebied. Wanneer er mensen in dezelfde mensonterende omstandigheden leven, in om het even welk land, dan moeten wij dit afkeuren. Dit mag niet selectief gebeuren.

De heer L. Vanvelthoven : Mijnheer Van Grembergen, ik ben het volkomen met u eens dat wij niet selectief moeten tewerk gaan. Wij willen echter die actiemiddelen gebruiken waar-

voor er een ruime meerderheid bestaat in de algemene vergadering van de UNO.

De heer F. Baert : Waarvan u zeer goed weet dat ze op een totaal hypocriete wijze worden toegepast.

De heer L. Vanvelthoven : Mijnheer Van Grembergen, ik begrijp wel dat u vanzelfsprekend dezelfde rechten opeist voor alle volkeren maar ik begrijp geenszins uw bewering dat 22 miljoen zwarten in de kou worden gelaten.

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer Vanvelthoven, ik had van u niet verwacht dat u op een bijna leugenachtige wijze woorden uit zijn context haalt. Ik heb hier duidelijk gezegd dat wij het onaanvaardbaar vinden – u kan daaromtrent trouwens het verslag raadplegen – dat 22 miljoen zwarten niet parlementair, niet democratisch vertegenwoordigd zijn in het parlement van Zuid-Afrika.

De heer L. Vanvelthoven : Concreet heeft u echter geen enkel voorstel.

De heer P. Van Grembergen : Concreet moeten wij binnen de diplomatieke mogelijkheden en binnen de gespreksvormen die er tussen landen aanwezig zijn, die niet ik heb uitgevonden maar die er traditioneel zijn en in geëigende vormen, trachten druk uit te oefenen en wijzigingen te bekomen. Wij krijgen die trouwens geleidelijk aan, niet vlug genoeg volgens ons, maar wij gebruiken de normale middelen.

De heer J. Van Elewyck : Wijzigingen zijn negatief. (*Twistgesprekken tussen leden van de VU en de SP*)

De heer P. Van Grembergen : Daarbij denk ik dat de kennis van een land essentieel is voor de oplossing van de problemen.

U mag dit verkeerd vinden, maar door omstandigheden heb ik de kans gehad naar Zuid-Afrika te gaan. Ik heb daar voortdurend de kritiek geuit die ook hier op deze tribune wordt uitgesproken. Ik kan u mededelen dat de politieke verantwoordelijken daar uiterst gevoelig zijn voor kritiek die ter plaatse wordt geuit.

Van Grembergen

U kan mij zeggen er weg te blijven en daar geen kritiek te uiten, doch het wel hier op deze tribune te doen. Met deze tactiek heeft men waarschijnlijk veel minder resultaat. Indien men het ginder kon zeggen en er tevens de moeilijkheden van hun problemen kan bekijken, blijkt dat alles niet zo eenvoudig is.

Zoals bij ons is er in Zuid-Afrika een ontwikkeling van beneden naar boven toe. Wij zullen de onderste ontwikkelingsgraden zoveel mogelijk ontwikkeling bijbrengen. Het is spijtig dat daar alles gebonden is aan volkeren en aan de kleur. In de buitenwijken van Kaapstad vindt men bijvoorbeeld evengoed blanken, zij het minder dan zwarten, die aan de rand leven, in armoede en miserie.

Dit alles is onaanvaardbaar en daarom pleiten wij voor verandering. Het beste is dit te doen in samenspraak en niet in isolement, want dan heeft men juist geen invloed, en wordt de agressie binnenin groter, zowel van de ene kant als van de andere kant. Het is makkelijker te oordelen over agressie als men veilig zit.

Ik wil u laten nadenken over elk land dat innerlijk aan agressie ten onder gaat en aan de miserie, de wanorde, de armoede en het lijden dat dit meebrengt voor onschuldigen, voor personen die niet graag hebben op zulke manier tot een oplossing te komen. Ik vraag u over dit alles na te denken. **(Applaus bij verschillende leden)**

De Voorzitter : Minister Poma heeft het woord.

Minister K. Poma (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, de heer Van Elewyck heeft mij twee vragen gesteld, waarop ik een antwoord zal verstrekken.

Hij vroeg : heeft de Vlaamse Executieve ter zake beslissingen genomen ? Zo ja, welke ?

Hierop antwoord ik dat de Vlaamse Executieve ter zake geen enkele beslissing heeft genomen. Meer nog, het punt is nog nooit aan de agenda gekomen van de Vlaamse Executieve.

Hij vroeg ook welke interpretatie moet worden gegeven aan de verklaringen tijdens het begrotingsdebat in de Vlaamse Raad. Ik antwoord hierop dat ik niet verantwoordelijk ben voor de uitspraken van sommige collegae. Welke interpretatie hieraan moet worden gegeven, zult u, collega Van Elewyck, aan hen, niet aan mij, moeten vragen.

Ik ben alleen verantwoordelijk voor een enkele verklaring, namelijk de mijne. Welnu, de interpretatie die hieraan gegeven moet worden is de volgende. Wat het opschorten van het akkoord betreft breng ik vooreerst de historiek van die opschorting in herinnering.

In 1975 dient de Franse Cultuurraad een decreet tot opschorting van dit cultureel akkoord in. In juli 1976 wordt door de toenmalige Ministers, mevrouw De Backer-Van Ocken voor cultuur en de heer Van Elslande voor buitenlandse zaken een feitelijke overeenkomst, geen officiële, tot opschorting van het akkoord met de Vlaamse Gemeenschap gesloten.

In 1977 op de Ministerraad van 9 december wordt het akkoord door de nationale regering officieel opgeschort. Daarbij moet worden gezegd dat tot op heden noch de toenmalige Cultuurraad, noch de Vlaamse Raad, noch de Vlaamse Executieve ter zake een definitieve beslissing hebben genomen.

Gezien het buitenlands cultureel beleid tot de bevoegdheid van de Vlaamse Executieve behoort, behoort het ook tot de bevoegdheid van de Vlaamse Executieve een beslissing van de nationale regering te wijzigen. Maar zoals ik u mededeelde is dit meer gebeurd.

Ten tweede, het opschorten van het cultureel akkoord heeft alleen betrekking op de culturele activiteiten tussen de republiek van Zuid-Afrika en de Vlaamse Gemeenschap, en niet op culturele activiteiten die niet afhangen van de overheid.

Ten derde, ik stel mij echter de vraag of het opschorten van een cultureel akkoord de meest geschikte maatregel is om een regime in een bepaald land

te straffen.

Ik verwijs naar het standpunt dat uw partijgenoot, Spaak destijds heeft ingenomen. De heer Spaak verklaarde dat de Westerse democratieën zoveel mogelijk hun poorten wijd open moesten zetten voor vertegenwoordigers, afgevaardigden, bezoekers van niet-parlementaire democratieën om hen zo beter de voordelen van ons systeem te leren kennen.

Ten vierde, ik stel mij bovendien de vraag waarom het cultureel verdrag met de republiek van Zuid-Afrika moet worden opgeschort, daar waar wij met 48 landen een akkoord hebben afgesloten en uitvoeren, waaronder tal van landen zijn waar de mensenrechten, op de een of andere wijze, met de voeten getreden worden.

Alle landen moeten volgens mij op voet van gelijkheid worden behandeld.

Hierbij stelt België zich wel op hetzelfde standpunt van de VN maar ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat het hier gaat om een politiek standpunt en niet om een zuiver menselijk.

Tot slot nog deze opmerking. Welk mijn persoonlijke overwegingen ook zijn, als Gemeenschapsminister van cultuur is het mijn plicht de politiek van de Vlaamse Executieve, ook in verband met de culturele akkoorden, uit te voeren. **(Applaus op verschillende banken)**

De Voorzitter : De heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, wat wij hadden kunnen verwachten is gebeurd. Sommige collega's, kunnen niet weerstaan aan de drang om te proberen politieke regimes te vergelijken en gelijk te stellen met het racistisch regime in Zuid-Afrika. Zuid-Afrika dat het schoolvoorbeeld is van een mensonterende, racistische politiek.

Laten wij duidelijk zijn. De SP, en ik hoop iedereen hier in deze Vlaamse Raad, keurt elke daad, waar ook ter

Van Elewyck

wereld, af waardoor de individuele mensenrechten of de mensenrechten in groep op welke wijze dan ook in het gedrang komen. Ik dacht niet dat het debat daarover ging.

Wij willen een debat over de mensenrechten niet uit de weg gaan. Wat ons betreft, wij zijn bereid hier, nu of op gelijk welk ogenblik dit debat ten gronde te voeren. Maar, degenen die het verschil niet zien tussen op andere principes gestoelde politieke regimes en een racistische politiek waardoor de meerderheid van de bevolking niet alleen, collega Van Grembergen, de vertegenwoordiging in het parlement of in gelijk welke verkozen raad dan ook ontnomen blijft, maar vooral ook de bestaansredenen wordt ontnomen, het verbannen worden in eigen land en het ontnemen van elke nationaliteit door het opnemen in de zogenaamde thuislanden, wie dat verschil weigert te zien begaat een belangrijke politieke vergissing.

Mijnheer de Minister, ik wil inspelen op wat u heeft gezegd in verband met het citaat van Paul Henry Spaak, die zoals u weet niet tot de SP behoorde — ik neem aan dat u dat ontgaan is — en die op het laatste van zijn carrière tot een Franstalige partij behoorde.

Minister K. Poma : Hij behoorde tot de BSP die toen een unitaire partij was, waartoe ook u behoorde. Laat ons het daarover nu niet hebben.

De heer J. Van Elewyck : Maar ik dacht, mijnheer de Minister, dat u probeerde om mensen, tegen het cultuurpact in, te catalogeren bij partijen, daar waar zij op het einde van hun politieke loopbaan tot een heel andere partij behoorden. Daarover gaat het nu evenwel niet.

Maar als u dat citaat even wil herlezen, dan zal u inzien dat dit niet van toepassing kan zijn op de problematiek die ons hier bezig houdt. Wat u zegde ging over „niet-parlementaire democratieën” — dat heeft u zelf gezegd — terwijl wij hier de hele tijd spreken over een land dat zich, en dat is het erge, wel een parlementaire democratie noemt maar die de meerderheid van haar medeburgers com-

pleet miskent, er derderangsburgers van maakt en die burgers zelfs verbant in eigen land.

Het ligt voor de hand dat ik straks nog zal terugkomen, mijnheer de Minister, op het laatste gedeelte van uw uiteenzetting. Eerst wil ik echter even inhaken op de verklaringen van collega Van Grembergen, die ik aandachtig heb beluisterd.

U heeft gezegd : „Wij moeten een onderscheid maken tussen de mogelijkheid tot samenspraak en het isolement”. Ik ben het daarmee eens. Maar in Zuid-Afrika wordt vooral het isolement beoefend. Het isoleren en het verbannen van miljoenen leden van de eigen bevolking is natuurlijk een verschrikkelijke zaak. U voegt daaraan toe dat — en u mag mij gerust onderbreken — als dit aanleiding geeft tot agressie, wij ons natuurlijk niet moeten afvragen wie de slachtoffers zijn van die agressie. Die agressie is niet het gevolg van zeer bescheiden maatregelen die de Westerse wereld ten opzichte van Zuid-Afrika neemt. Die agressie is het gevolg van de maatregelen die het blanke militaristische minderheidsbewind neemt tegenover de meerderheid van de bevolking. Laten we toch de oorzaak van de agressie en de verantwoordelijkheden voor het leed niet verleggen.

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer Van Elewyck, ik zou hier toch zeer kort iets willen zeggen want het ligt niet in mijn bedoeling uw uiteenzetting langdurig te onderbreken.

Het eerste probleem van de regeringsleider in Zuid-Afrika met name de President of de Premier Botha, is — en wees daarvan overtuigd, dat is de werkelijkheid — zijn eigen achterban mee te krijgen in de politiek die hij binnen de kortst mogelijke termijn wil verwezenlijken, dit wil zeggen aan de zwarte bevolking in Zuid-Afrika ook medezeggenschap geven. Het is zijn groot probleem hoe hij zijn achterban daarvan moet overtuigen en hoe hij ze kan meekrijgen. Een van de redenen waarom zijn partij gescheurd is in de „verkrampten”, zoals men dat noemt en in de nationalistische partij...

De heer J. Van Elewyck : De verlichtten.

De heer P. Van Grembergen : . . . is juist het feit dat hij een deel niet zover heeft meegekregen. Het is zijn bedoeling en die van anderen die nu nog rond hem staan, binnen een periode van vijf à zes jaar te komen tot een systeem — waarvan ik overtuigd ben dat het nog niet is wat wij zien als een echte democratische vertegenwoordiging — van een vertegenwoordiging van de zwarte bevolking ook in het parlement.

Mag ik u in de tweede plaats zeggen dat een burgeroorlog, in een land waarbij men de agressie heeft van de ene kant zagezegd naar de andere kant, altijd tot gevolg heeft dat niet alleen slachtoffers vallen bij de twee kanten en bij diegenen die het geweld uitoefenen, maar dat de slachtoffers voor het grootste gedeelte vallen bij onschuldigen. Bij een burgeroorlog wordt niet gevraagd wie slachtoffer wordt, wie slachtoffer mag worden en wie slachtoffer moet worden, maar bij een burgeroorlog vallen talloze slachtoffers. Elk land gaat ten onder aan burgeroorlog wanneer er geen andere oplossing kan komen.

De Voorzitter : Ik zal de onderbreking van de heer Van Grembergen niet bij uw tijd aanrekenen, mijnheer Van Elewyck, maar ik moet u doen opmerken dat uw tijd al overschreden is.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, dan begint nu een nieuwe tijd, neem ik aan.

De Voorzitter : U beschikt over vijf minuten. Als u wat vlugger spreekt is alles opgelost.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, dames en heren, de redenering door de heer Van Grembergen ontwikkeld, gaat wat dat betreft, natuurlijk niet op. De heer Van Grembergen beseft dat beter dan wie ook.

Inderdaad, men gaat naar een stelselmatig toenemen van de agressie. De verantwoordelijkheid voor dit toenemen van de agressie moet worden vastgelegd. Welnu, die verantwoordelijkheid ligt bij de Zuid-Afrikaanse regering. Ik zeg niet dat de bedoelingen van de beide Botha's er niet zijn, maar tien jaar geleden werd aangekondigd

Van Elewycck

dat de gelijktijdige afschaffing van de apartheidspolitiek nu zo ver zou gevorderd zijn dat die apartheidspolitiek nu niet meer zou bestaan. De apartheidspolitiek is sedertdien alleen maar verscherpt : pasjespolitiek, verbanning naar de thuislanden, uittrekken van families, het proberen van mensen in hun eigen land te isoleren.

Het punt is hier niet wat de bedoelingen zijn van de President en van de Eerste Minister, de vraag is welk mensonterend beleid door zulk een regime wordt gevoerd. Ik noteer met belangstelling en voldoening, mijnheer de Minister, dat u ook het regime veroordeelt. Wel hebt u gezegd dat u niet weet of het opschorten van het cultureel akkoord de meest geschikte maatregel is. Een van de drama's van dit land in verband met de apartheidspolitiek is – en ik heb elke bewindsman reeds horen zeggen dat hij deze politiek veroordeelt – dat niemand blijkt te weten welke dan wè de meest geschikte maatregel is. Olie-embargo : neen, wapen-embargo : ja, maar we passen hem niet toe, handelsembargo : neen, hulpverlening aan de frontlijnstaten : neen, want dat is ook niet de geschikte maatregel.

De heer J. Gabriels : Hebt u ooit met zwarte leiders gesproken ? Weet u wat de grootste leider zegt over boycot ?

De heer J. Van Elewycck : De zwarte leiders van het ANC willen inderdaad boycot en een volledige boycot. Trouwens niet alleen de zwarte politieke leiders willen dat. Ik zal daar zo dadelijk even op terugkomen.

De Voorzitter : Mijnheer Van Elewycck, u hebt uw spreektijd overschreden.

De heer J. Van Elewycck : Ik besluit, mijnheer de Voorzitter, ik meen echter dat dit debat boeiend is en voor het buitenlands beleid van de Vlaamse Executieve niet onbelangrijk kan zijn.

Dus, we zeggen allemaal dat wij de apartheid veroordelen, maar wij doen er niets aan. De redenering dat het cultureel akkoord contacten met de bevolking mogelijk maakt, is natuurlijk niet juist. Het gaat hier alleen om

contacten met de regering, want de programma's voor de uitvoering van het cultureel akkoord worden onderhandeld tussen de regeringen onderling en met niemand anders.

Ik wil aan de collega's van de Volksunie eventjes iets in herinnering brengen, iets wat de Minister ook had moeten doen, maar niet heeft gedaan. De Minister heeft terecht verwezen naar de beslissing van de Ministerraad van 9 december 1977. Maar de Minister heeft niet gesproken over de samenstelling van de regering op dat moment. Misschien hebben sommigen onder u een kort geheugen, maar collega's van de Volksunie, u maakte deel uit van de toenmalige meerderheid ; u was vertegenwoordigd in de regering die beslist heeft het cultureel akkoord op te schorten. In die regering was u aanwezig. Ik weet niet of er sedertdien andere elementen naar voren werden gebracht die u kunnen doen terugkomen op de politieke beslissing die u toen heeft getroffen.

Mijnheer de Voorzitter, inzake het cultureel akkoord zijn er twee belangrijke figuren uit de culturele wereld in Zuid-Afrika die ik wens te citeren. Vooreerst is er de bekende zwarte schrijver, Alex La Guma, die nu in ballingschap leeft en die zegt : „Deze boycot is een middel dat door de politieke bewegingen van het volk in Zuid-Afrika wordt gevraagd van de mensen in het buitenland, die hen steunen. Het is een onderdeel van de internationale solidariteitscampagne ter ondersteuning van de tegenstanders van de blanke overheersing binnen Zuid-Afrika”.

Vervolgens wens ik nog een blanke schrijfster te citeren, met name Nadine Gordimer, die in Zuid-Afrika leeft en het volgende zegt : „Ik ondersteun een culturele boycot van Zuid-Afrika, die door pragmatische en proefondervindelijke principes afgebakend wordt. Daarbij moeten degenen die in Zuid-Afrika leven en die zich heftig tegen de apartheid verzetten een leidende rol spelen omdat zij de culturele gevolgen het beste overzien.”

Naar mijn mening dienen wij ons bij het uitstippelen van onze politiek door deze woorden te laten leiden.
(Applaus bij de SP)

De Voorzitter : Minister Poma heeft het woord.

Minister K. Poma : Mijnheer de Voorzitter, dit is in feite geen repliek op wat de heer Van Elewycck heeft gezegd.

Het standpunt van de Executieve is zeer duidelijk. Het probleem is nog niet aan de agenda gekomen, dus er is nog geen standpunt en er bestaat dus geen probleem. Ik heb dienaangaande mijn consideratie gegeven.

Ik tracht evenwel te begrijpen waarom de SP onvoorwaardelijk achter de opschorting staat van het akkoord met Zuid-Afrika terwijl zij dat niet vraagt voor andere landen.

De heer L. Vanvelthoven : Zijn dat ook landen met een apartheidregime ?

Minister K. Poma : Indien ik het goed begrijp maakt de SP een onderscheid tussen het schenden van de mensenrechten.

Er wordt een onderscheid gemaakt in die zin dat landen met een racistisch regime, die verantwoordelijk zijn voor de schending van de mensenrechten, vooraan op de lijst staan. U zegt dat de culturele akkoorden met landen met een dergelijk regime moeten worden opgeschort. De onderdrukking vanwege regimes zoals in Chili, met Pinochet, en in Afganistan vindt u blijkbaar minder erg en daarmee moeten bijgevolg de culturele akkoorden niet worden opgeschort !

De Voorzitter : Steunend op het reglement, verklaar ik het incident gesloten.

De heer J. Van Elewycck : Mijnheer de Voorzitter, de Minister heeft een vraag gesteld aan onze fractie waarop ik wil antwoorden.

De Voorzitter : Ik herhaal dat het incident gesloten is.

De heer J. Van Elewycck : Dan zullen wij deze namiddag een verklaring afleggen.

REGELING VAN DE WERKZAAM- HEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen deze namiddag om 14.15 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 12.30 uur.
